

Nr 61.

Ankom till riksdagens kansli den 28 april 1936 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion angående intressestimulerande och kvalitetsfrämjande åtgärder på skogsvårdens område.

(2:a avd.)

I en inom andra kammaren väckt, till jordbruksutskottet hänvisad motion, nr 158, av herr *Persson* i Undersvik har föreslagits, att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte låta utreda och taga initiativ till sådana åtgärder, som hos landets skogsägare kunna vara ägnade att stimulera intresset för och befordra kvalitetsfrämjande åtgärder på skogsvårdens område.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för denna framställning, hänvisas till motionen.

Utskottet har i vederbörlig ordning införskaffat yttranden över motionen från domänstyrelsen och centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund.

Centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund har i ärendet anfört följande.

Lika med motionären finner centralrådet det vara av stor vikt att ändamålsenliga åtgärder vidtagas till främjande av produktionen av kvalitétvirke. Detta är nödvändigt om vårt skogsbruk må kunna förkovras, bibehålla sin konkurrenskraft i förhållande till andra länder och lika verksamt, som hittills varit fallet, bidra till folkförsörjningen.

Ehuru det visserligen är sant att statens direkta stöd åt den enskilda skogsvården hittills framförallt varit inriktat på att gynna de åtgärder, som äro av produktionsbefrämjande natur, har dock, genom statens allmänna stöd åt skogsvårdsstyrelsernas verksamhet, även det kvalitétförbättrande arbetet inom skogsbruket blivit i icke ringa grad tillgodosett. Det viktigaste medlet till förädling av våra skogars avkastning utgöres nämligen av de beståndsvårdande huggningarna vilka, rationellt utförda, — d. v. s. på så sätt att de kvalitativt mindervärdiga trädindividerna uttagas för att bereda större utrymme och förmånligare tillväxtförhållanden för de bättre — småningom leda till en genomsnittligt förbättrad virkesavkastning. Man bör ha anledning räkna med att vid de huggningar, som komma till utförande i enlighet med skogsvårdsstyrelsernas anvisningar, dylika strävanden givas tillbörligt utrymme. Skogsvårdsstyrelsernas ökade verksamhet på ifrågavarande område är därför i detta sammanhang förtjänt av beaktande. Till belysande av hur denna verksamhet utvecklats må här för de senaste fyra år, för vilka statistik föreligger, uppgifter lämnas rörande antalet av skogsvårdsstyrelsernas förrättningar ifråga om anvisning för beståndsvård och annan avverkning.

År	1931	1932	1933	1934
Antal förrättningar	26 846	19 953	31 631	51 399

Oaktat man sålunda torde kunna konstatera, att förhållandena på detta för främjande av virkets kvalitédaning viktigaste område utvecklats på ett tillfredsställande sätt, delar centralrådet motionärens uppfattning, att man har anledning i ökad utsträckning uppmärksamma de andra åtgärder, som kunna bidra till att höja kvalitén på våra skogars avkastning.

En åtgärd, som i dylikt syfte kan komma ifråga, är, att skärpa kontrollen med avseende på ursprunget av det skogsfrö, som blir föremål för insamling. Detta är självfallet ett arbete på lång sikt men likafullt av stor betydelse. Centralrådet har upptagit frågan till utredning, närmast i avsikt att genom skogsvårdsstyrelserna söka åvägabringa en inventering av våra i kvalitativt hänseende vackraste skogsbestånd för deras utnyttjande för reproduktionsändamål.

En annan verksamhet i samma syfte är den av motionären åberopade stamkvistningen. Även denna har under senaste tiden varit föremål för centralrådets särskilda uppmärksamhet. Genom hänvändelse till rikets samtliga skogsvårdsstyrelser ävensom skogssällskapet har centralrådet inhämtat vissa uppgifter om denna åtgärd, varöver sammanställning upprättats. Vidare har centralrådet på grundval av en av chefen för statens skogsforsöksanstalt i egenskap av ledamot av en av centralrådet för ändamålet tillsatt kommitté den 28 januari 1936 avgiven p. m. i ämnet, gått i författning om anskaffandet av ett belopp av 10,000 kronor, avsett att komma till användning för verkställandet av en snabb undersökning rörande resultaten av hittills utförda stamkvistningar. Dessa medel torde till huvudsaklig del komma att bestriktas av skogsvårdsstyrelserna, men påräknas även bidrag från domänstyrelsen, Sveriges skogsägareförbund och Svenska trävaruexportföreningen. Det vore självfallet synnerligen önskvärt, om för undersökningens genomförande och fullföljande jämväl kunde påräknas statsbidrag. Centralrådet anser denna utredning vara i hög grad påkallad, då stamkvistningen under senare år vunnit rätt stor utbredning, icke minst genom skogsvårdsstyrelsernas intresse för saken, samtidigt som man, det måste understrykas, icke äger önskvärd kännedom om båtnaden av denna åtgärd, de med densamma eventuellt förenade skadeverkningarna å träden samt beträffande tekniken vid densamma utförande.

Av vad nu anförts lär framgå, att centralrådet hyser det största intresse för de åtgärder, som äro ägnade att kvalitativt förbättra våra skogars avkastning. Härav följer även, att centralrådet finner det önskvärt, om för ändamålet kunde i viss utsträckning påräknas särskilda statsmedel. Centralrådet vill därför för sin del tillstyrka, att en utredning i ärendet måtte komma till stånd.

Domänstyrelsen har avgivit följande yttrande.

Den uppfattningen torde inom vårt land vara allmänt utbredd, att det är av vikt att man vid skogsskötseln inriktar sig på alstrandet av virke av så hög kvalitet som möjligt. Senast år 1931 har domänstyrelsen i sådant syfte i cirkulär till domänverkets förvaltande personal framhållit, att genom ändamålsenliga huggningar borde eftersträvas, att skogsbeståndens värdeproduktion höjdes genom gynnande av de i kvalitativt hänseende bättre träden. I samma cirkulär har styrelsen uttalat, att huggningar, vilka åsyfta inledandet av föryngring, borde så bedrivas, att nöjaktig naturlig föryngring om möjligt erhöles. Sistberörda uttalande hänför sig, bland annat, till styrelsens uppfattning, att en god naturlig föryngring är bättre ägnad än en

föryngring, åstadkommen — i samband med trakthyggesbruk — genom sådd eller plantering, att skapa skogsbestånd av god kvalitet.

Nämnda år, 1931, har styrelsen vidare i cirkulär, med angivande av vissa direktiv, anbefallt uppkvistning av tall och ek, vartill styrelsen tillhandahållit särskilda redskap. Genom de för varje år prövade och fastställda utgiftsförslagen för reviren hava betydande anslag anvisats till sådan uppkvistning. Därjämte har styrelsen vid inspektioner och eljest sökt verka för åtgärder i kvalitetsbefrämjande syfte vid skogsskötseln.

Styrelsen har sig bekant, att uppkvistning i rätt väsentlig utsträckning numera förekommer även å större enskildas skogar.

Sedan centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund, med hänsyn till dessa spörsmåls vikt för den enskilda skogsvården, föranstaltat om utredning, i samråd med statens skogsförsöksanstalt, i fråga om möjligheterna att genom trädstammarnas kvistning förbättra virkets kvalitet ävensom rörande möjligheterna att utöva en mera effektiv kontroll över kottinsamlingen, har styrelsen, med anledning av därom av centralrådet gjorda framställningar, meddelat, att styrelsen dels — under förutsättning att för sådan undersökning erforderliga medel genom centralrådet kunde uppbringas — vore villig föranstalta därom, att av domänfonden för ändamålet anvisades ett belopp av 1,000 kronor, dels ock utsett en representant att ingå i den kommitté, som centralrådet för ändamålet utsett.

Av vad nu framhållits torde framgå att åtgärder, särskilt under senare år, vidtagits till främjande av det syfte motionen avser.

Styrelsen vill emellertid framhålla, att spörsmålet om möjligheterna att genom kvistning förbättra trädstammens kvalitet ännu ej i alla delar — särskilt vad angår tekniken vid kvistningen och vilka trädslag, som lämpligen böra kvistas — kan anses klarlagt — en anledning, givetvis, till den särskilda utredning i ämnet, som centralrådet förehar.

Det kan ifrågasättas, huruvida ej resultatet av den pågående utredningen lämpligen bör avvaktas innan statsmakterna, genom anvisande av särskilda anslag för ändamålet till enskilda skogsägare, vilka ej alltid förfoga över skolad personal, bidra till uppkvistning i större skala å deras skogar.

Efter utredningens slutförande torde sannolikt krav komma att framställas å sådana anslag.

Under åberopande av det nu anförda får domänstyrelsen föreslå, att med andra åtgärder för det ändamål, motionen avser, än de redan vidtagna måtte tillvidare anstå.

Utskottet.

Utskottet anser liksom motionären och de i ärendet hörda myndigheterna det vara angeläget att söka vidtaga åtgärder, som äro till gagn för skogsbruket. Vid sidan av produktionsbefrämjande åtgärder synes arbete på kvalitetsförbättring utgöra ett verksamt medel i angivet syfte. Detta arbete torde kunna bedrivas på flera sätt — såsom genom beståndsvårdande huggningar, insamling av lämpligt skogsfrö, stamkvistning — men möjligheterna att härigenom höja virkets kvalitet kunna ännu icke anses klarlagda. Så t. ex. saknas, såsom centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund framhållit, önskvärd kännedom om båtnaden av stamkvistning, de med kvistning möjligen förenade skadeverkningar samt beträffande tekniken vid densamma utförande. Med hänsyn vidare till skogsbrukets stora betydelse inom landets näringsliv anser sig utskottet böra i likhet med centralrådet tillstyrka motionärens framställning om statsmakternas medverkan för ändamålet.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen i anledning av motionen II: 158 må i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta utreda frågan om vidtagande och understödjande av kvalitetsfrämjande åtgärder på skogsvårdens område.

Stockholm den 27 april 1936.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *August Nilsson, Gabrielsson, Fritiof Gustafson, Bengtsson, Alfred Andersson, Heiding, Elof Andersson* och *Smedh* samt

från andra kammaren: herrar *Johansson* i Uppmälby, *Hedlund* i Häste, *Olsson* i Rödningberg, *Gustafson* i Kasenberg, *Ericsson* i Sörsjön, *Karlsson* i Munkedal, *Osberg* och *De Geer*.
